

Nr 14

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motioner om ändrad ordning för utfärdande av röstlängdsutdrag.

I de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 326 i första kammaren av herrar *Lindblom* och *Persson, Johan*, samt nr 378 i andra kammaren av herr *Rimmerfors* och fröken *Vinge* föreslås, "att riksdagen måtte besluta att även för annan kommun än stad skall på därom gjort framställning kunna utses särskild eller särskilda personer att utfärda röstlängdsutdrag av sådant slag som avses i kommunal vallag och lag om val till riksdagen, samt att utskottet måtte utarbeta här för erforderlig lagtext".

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

I fråga om andrakammarval stadgas i 70 § 1 mom. lagen om val till riksdagen, att den som på grund av vistelse å annan ort inom riket är förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättningen för det valdistrikt, där han är i röstlängden uppförd, må å valdagen avlämna valsedel, avseende valet i valkretsen dit nämnda distrikt hör, å fast postanstalt. Den som vårdas å sjukvårdsanstalt inom riket, vid vilken postanstalt finnes inrättad, må å valdagen där avlämna valsedel, som nyss sagts, ändock att sjukvårdsanstalten är belägen å den ort, där han är i röstlängden uppförd. Vidare föreskrives i 70 § 2 mom. samma lag, att om med skäl kan antagas, att röstberättigad å valdagen kommer att vistas utom riket eller att röstberättigad, vilken utövar militärtjänst eller tillhör besättning eller annan personal å fartyg eller personalen vid statens järnvägar eller vid enskilt järnvägsföretag eller vid post-, tull- eller lotsverket, till följd av tjänstens utövning icke kan utöva sin rösträtt å valdagen, sådan röstberättigad må före valdagen avlämna valsedel, avseende valet i den valkrets där han är i röstlängd upptagen, inom riket å fast postanstalt samt utom riket å svensk beskickning eller svenskt konsulat, som Konungen bestämmer.

Enligt 71 § 1 mom. berörda lag skall väljare, som avlämnar valsedel enligt 70 §, innehava för sådant ändamål utfärdat utdrag ur röstlängden i det valdistrikt han tillhör, utvisande att han där är upptagen såsom röstberättigad vid valet, dagen för valet samt den Konungens befallningshavande, som skall verkställa röstsammanräkning för den valkrets väljaren tillhör.

Jämlikt 71 § 2 mom. lagen om val till riksdagen skall röstlängdsutdrag utfärdas på landet av valnämndens ordförande eller dennes suppleant och i stad av den magistraten därtill förordnar. Röstlängdsutdrag må ej utfärdas före det röstlängden blivit, enligt vad därom särskilt är stadgat, underskriven eller försedd med intyg, att anmärkning mot densamma ej inom behörig tid framställts, ej heller senare än dagen före valet. Den som vill erhålla röstlängdsutdrag rörande sin rösträtt skall därom antingen personligen göra framställning till den som äger utfärda utdraget eller ock till denne låta inlämna eller med posten insända egenhändigt undertecknad, av minst en person bevitnad ansökan. Ansökan må ock insändas till kommunalnämndens ordförande eller magistraten i den ort, där sökanden är uppförd i röstlängd, och skall i sådant fall ordföranden eller magistraten ofördröjligen överlämna ansökningen till den som har att utfärda utdraget. I ansökan bör uppgivas den sökandes fullständiga namn, födelseår och hemvist inom nämnda ort. Där så begäres, skall utdrag med posten översändas till sökanden. Möter, då ansökan inkommit med posten, hinder för utfärdande av begärt utdrag, skall meddelande här om med angivande av hindrets art ofördröjligen översändas till sökanden.

Vad ovan sagts i avseende å magistrat skall, jämlikt 90 § lagen om val till riksdagen, i stad utan magistrat i tillämpliga delar gälla om den valnämnd, som skall finnas för sådan stad.

I fråga om kommunalval ha bestämmelser motsvarande de ovan återgivna upptagits i 35, 36 och 63 §§ kommunala vallagen.

Av ovanstående redogörelse för gällande bestämmelser framgår, att röstlängdsutdrag i stad utfärdas av den magistraten eller valnämnden därtill förordnar. Vad sålunda föreskrivits har i praxis ej ansetts utgöra hinder för magistraten och valnämnden att förordna flera personer att utfärda röstlängdsutdrag i stad. Såsom ovan anförts gälla i förevarande hänseende andra regler för landsbygden. Där tillkommer behörighet att utfärda röstlängdsutdrag dels valnämndens ordförande, dels dennes suppleant. Reglerna härom tillkommo år 1950 på hemställan av konstitutionsutskottet (utl. nr 11) i syfte att underlätta anskaffandet av röstlängdsutdrag. Dessförinnan var härvidlag endast valnämndens ordförande behörig; dennes suppleant kunde endast vid förfall för ordföranden utfärda röstlängdsutdrag.

I de nu till behandling föreliggande motionerna har framhållits, att den år 1950 genomförda lagändringen visat sig icke vara till fyllest. Utskottet delar denna uppfattning. Enligt utskottets mening är det önskvärt, att jämväl på landet någon är behörig att utfärda röstlängdsutdrag för samtliga röstberättigade inom kommun, som är uppdelad i två eller flera valkretsar. En lagändring härvidlag bör emellertid icke ske på så

sätt, att behörigheten att utfärda röstlängdsutdrag obligatoriskt eller fakultativt överflyttas från valnämndens ordförande och suppleanten för denne till någon annan person, utan på så sätt, att behörighet i förevarande hänseende tillägges, förutom åtminstone valnämndens ordförande, jämväl någon annan lämplig person. Ändring av gällande regler i ämnet bör enligt utskottets mening föregås av en närmare utredning inom vederbörande departement. Härvid bör, med utgångspunkt från vad som nyss anförts, undersökas, om icke åt kommunalnämndens ordförande lämpligen kunde anförtros att utfärda röstlängdsutdrag för samtliga valdistrikt inom kommunen. Denne har nämligen redan enligt gällande bestämmelser att taga viss befattning med ansökningar om röstlängdsutdrag och kan, när kommunalkontor finnes, där få hjälp med utskrivning och expediering av röstlängdsutdrag.

Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna I: 326 och II: 378 i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning och förslag till 1956 års riksdag i frågan om vilka personer som skola vara behöriga att på landet utfärda röstlängdsutdrag.

Stockholm den 22 mars 1955

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Hällgren, Damström, Pettersson, Weiland, Erik Olsson, Sörlin och Lundström; samt

från andra kammaren: herrar Hallén, Pettersson i Norregård, von Friesen,* Fast,* Norén, Håstad, Spångberg, Jonsson i Haverö* och Hammar.

* Ej närvarande vid justeringen.